

Суд квітів

Катря Гриневичева

Легка, як метелик, у своїй білій батистовій суконці, звивалась Дарочка по городі. Бува, на момент засвітять поміж зеленню її ясні кучері, зв'язані блакитною стяжечкою, то знову вона немов пропаде, лише дрібну ручку видно, цілу червону від сонця. Посеред газонів, складених в різнобарвний килим, Дарочка по одному вибирала білі нарциси, що дивились на неї розумним золотим поглядом, і, зриваючи, цілувала кожний у пахучу головку.

– Не гнівайтесь, милі квітоньки, – говорила поважно, – у маминій кімнаті гарніше вам буде, ніж тут. На стінах висять образи і дзеркала, що ви в них обдивитесь з усіх сторін; на столику стоять фігурки, що їх рухати не вільно; а зі стелі звисає мальована лампа зі свічниками. Я би вас радо лишила тут, але завтра мама вертає з далекої подорожі, і мені треба їхати по неї з татком і з вами. Рано вже буде пізно з квітами поратись, краще тепер. Мамця усе кажуть: лише їжу відкладай до завтра.

Вона обірвала майже всі нарциси й побачила, що ясмин починає цвісти, їх квітки були ще в пуп'янках, а пелюстки мали ніжні, наче з білого цукру. Дарочка брала кожную галузку в руки і обривала, кидаючи її в барвистий жмут, що лежав неподалік на землі. Вже мала відходити, але, озирнувши довкола, спостерегла на малій грядці, майже при самих штахетах, пишні лілові пера гіацинтових квітів. На radoщах кинулася через клумби, не задаючи собі труда йти стежками, і дрижачою рукою почала їх виривати разом з корінням. Стеблинки були сильні, міцні, і ніяк не можна було їх відламати.

– Се вже вдома я полагоджу, – говорила з серцем, тьохкаючи від радості. – Тепер спішімся, бо сонце зайшло, і за мною Таня шукає по всіх усядах.

Вона говорила до себе, жваво жестикулюючи, і видно було, що не лиш уста її викидають стільки слів, але також руки, волосся і навіть біла пікова суконка.

Діставшись через вогкі грядки до хати, Дарочка кинула китицю через двері на шафку у спальні, а сама побігла до кухні, де зняла зарошені сандалки. Таня, що саме сю хвилю верталась від учительки, де заходила шукати Дарочки, аж сплеснула руками.

– Куди ж се ти ходила? Де ховалась під вечір? Ах, Господоньку, коби-то вже пані були вдома! Коби я вже не журилася тими дрібницями!

Вона відібрала від Дарочки сандалки і старанно обчищала їх, намагаючись бути гнівною та сердитою. Але Дарочка закинула обидві руки на шию вірної служниці і гладила її ніжно по зморщенім лиці.

– Я вже тебе слухатиму, Таню, – виправдовувалась крізь сльози, – я забула попередити – збирала трохи квіток; та розсмійся, Таню, раз, два і три!

Мала деспотка наказуючим рухом піднесла руку догори, і добра Таня усміхнулась.

Увесь вечір Дарочка не відступала від Тані – накрила стіл до вечері, наклала татові люльку і порахувала білизну, що її принесла прачка Остапова. Відтак пригадала собі квіти – налила у вазу води і, повкладавши їх чепурненько, поставила на шафочці біля

свого ліжка. Потому помолилась, як усе при мамі, і лягла у постіль. Було їй дивно солодко на серці, неясно, мов з-за мряки являлись перед нею радісні події завтрашнього дня. Вона усміхалася до себе, наче її вже тепер обіймали мамині руки і ніжні, любі долоні гладили її волосся. Ясмینی і нарциси ронили тяжкі пахощі, висока травка з білим промінчиком крізь середину хиталась весело у місячнім сяйві... Годинник цокав тихесенько своє тік-так, наче хто пересилував зернятка срібного маку... Усе навкіл сповилось спокоєм, і думки Дарочки тяж. Не знати, як довго спала вона першим міцним сном, але хтось поторсав клямкою дверей, вона зразу ж піднесла голову і уважно глянула поперед себе.

В розхилених дверях стояв гіацинтовий цвіт. Ще недавно у лагіднім світлі сонячного дня Дарочка бачила його в красі здорової молодості, але тепер стояв він перед нею смертельно блідий і дивився на неї поглядом тяжкохворого сотворіння. Його одяг був зім'ята і обдерта, а стеблинка стікала кров'ю.

Дарочка простягнула руки і хотіла закричати. Але гіацинтовий цвіт наблизився легкою ходою до її ліжка і промовив шарудінням, пахучим і тихим, як зітхання:

- Пізнаєш мене? Перед заходом сонця я жив серед моєї рідні, радіючи вітрові, що обтріпував кожну пилінку з моєї одягу; сонцю, що цілувало мене золотими устами; росі, що падала на мене, як рясні сльози Божі... Се ти зробила, що мої квіти-дзвіночки видзвонили вже останню молитву блакитному небу... Ти вирвала мене з корінням із землі - і ось глянь!

Він став проти місячного світла, і Дарочка побачила, що береги стеблинки, на якій стояв хитаючись, кривавлять, мов рана...

Ще він не скінчив говорити, як за дверима відізався чийсь шепіт, тиха хода, і крізь відхилені двері увійшов у кімнату ясмин.

Він дрижав, немов стримуючись від плачу, і йшов просто до ліжка Дарочки. Заломлював з розпукою свої зів'ялі гілочки і з тяжким стогоном кинувся на постіль.

- Віднеси мене, - благав, - віднеси в сю мить до моїх сестер і братів! Вони там з кожним подихом вітру обертають за мною очі, не бачать мене! Чуєш, як тихо? Усі пташки замовкли. Бачиш, як темно? Усі золоті мушки з жалю перестали світити!

Він чіплявся тонкими гілочками рук, волосся Дарочки і силою підносив її з постелі. Але Дарочка не могла ніяк встати, її руки були тяжкі, як олово, і ноги відмовили послуху. Крізь розхилене горою вікно побачила вона нарциса, що дивився на неї зором погаслим і бездушним. Його струнка постать, що хиталась, головка, жалібно схилена додола, були образом такого терпіння, що аж тепер Дарочка заплакала гірко.

Але квіти були неблаганні, їх зайшла в кімнату ціла юрба з грізними лицами, суворим виглядом очей. Вони обступили постелю Дарочки і гомоніли на всі голоси: На суд її! На суд!

Місяць приглядався скося тому всьому, наче не хотів і знати, що тепер діятись буде... А провідник цілого гурту, гіацинтовий цвіт, що перший увійшов був у кімнату, став тепер на малім столику, де лежало вишивання Дарочки, і задзвонив пов'ялими дзвіночками:

- Заспокойтесь, квіти, суд буде!

Вмить усі замовкли і поставали в ряди, а гіацинтовий цвіт почав вести річ:

- Отсе дівча, що після великого злочину так безжурно лягло у постіль, є оскаржене, що вчора перед заходом сонця накинлось на нас злою рукою і зробило так, що біла днина застала нас мертвими... Збавило нас віку і осиротило наші родини. Се ж не може лишитися безкарно. Я жадаю, щоби-сьмо її закопали в землю сеї ночі, а до схід сонця хай барвистим цвітом зацвіте.

Хай колись зла рука зірве її і збавить гарного життя, хай умирає, як ми!

- Хай умирає! - закричали квіти, кинулися до Дарочки, обнявши її сотнями галузок, і почали тягнути її до городу. В її лице ударив холодний подув вітру, нічного повітря, - вухо підхопило якийсь гамір, глухий, наче відгомін далекої розмови; вона кинулась втікати кудись - розплющила каламутні зіниці...

Над нею стояв незнайомий бородатий пан в окулярах, татко з поважним обличчям, а при ногах бліда, залита слізьми стояла мама. Біля умивальні поралася Таня, викручуючи з води якусь білу хустку...

- Живе! - скрикнула мама і кинулась до Дарочки, але татко відвів її поспішно в другу кімнату, де навколішках упала перед образом Христа. Сам повернувся до незнайомого і помагав йому в праці.

Дарочку довго приводили до притомності: з одного тяжкого зімління западала в друге, але життя, що мало вже втекти з дитячих грудей, втримали насилу.

В полудень, як принесли Дарочці кілька ложок бульйону, вона питала мами слабким голосом:

- Що сталося зі мною, мамо? Я мала страшний сон і, мабуть, з перестраху захворіла?

- Ні, моя любко. Ти поклала на ніч жмут квітів, щонайбільш запашних, при своїм ліжку. Ти душилась від запаху, і ледве привели тебе до пам'яті.

Велика сльоза упала з вій Дарочки.

- Ти плакала через мене, мамо, - промовила ледве чутно і заслонила лице руками.

- Перше плакала, а тепер я радію, що ти одужаєш, моє кохання, мамина робітнице маленька.

І добра мама пригорнула з радісним зворушенням Дарочку.